

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref MA/JJ/2233/23

Llyr Gruffydd AS
Cadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

5 Medi 2023

Annwyl Llŷr,

Diolch am anfon Adroddiad y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith a gyhoeddwyd ar 14 Gorffennaf 2023 mewn perthynas â Bil yr Amgylchedd (Ansawdd Aer a Seinweddau) (Cymru) ("y Bil").

Mae fy ymateb i'r argymhellion yn yr adroddiad yn Atodiad 1 isod. Rwyf hefyd wedi ysgrifennu heddiw at Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad a Chadeirydd y Pwyllgor Cyllid i amlinellu fy ymateb i'w hargymhellion nhw.

Nodwch yn yr achos hwn fy mod wedi llwyddo i roi ymateb i'r rhan fwyaf o'r argymhellion yn yr adroddiad cyn y Drafodaeth am Egwyddorion Cyffredinol. Fodd bynnag, fel arfer mae Gweinidogion yn rhoi esboniad o ymateb y Llywodraeth i'r argymhellion ym mhob adroddiad gan y Pwyllgor, gan gynnwys yn ystod y drafodaeth Cyfnod 1, ac yn y rhan fwyaf o achosion, ond nid bob tro, maent yn rhoi rhagor o fanylion drwy lythyr ffurfiol. Nid yw'r ymateb yn arwydd y byddwn yn peidio â gwneud hynny yn y dyfodol.

Rwy'n edrych ymlaen at barhau i weithio gydag Aelodau wrth i'r Bil fynd ar ei daith drwy broses y Senedd.

Yn gywir

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Atodiad 1

Ymateb i'r Argymhellion yn Adroddiad y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith a gyhoeddwyd ar 14 Gorffennaf 2023 mewn perthynas â Bil yr Amgylchedd (Ansawdd Aer a Seinweddau) (Cymru) ("y Bil").

Argymhelliad 1.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Senedd yn cefnogi egwyddorion cyffredinol y Bil

Rwy'n cefnogi'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 2.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i gynnwys mesurau sydd â'r nod o leihau llygredd aer o allyriadau amaethyddol a gwella ansawdd aer.

Rwy'n cytuno â'r Pwyllgor y dylai Gweinidogion Cymru ddarparu gwybodaeth am y camau sydd eu hangen i leihau llygredd o allyriadau amaethyddol a gwella ansawdd aer. Fodd bynnag, er fy mod yn cytuno ag ysbryd yr argymhelliad hwn, nid wyf yn credu bod angen gwelliant i'r Bil, am y bydd y Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol yn amlinellu'r bolisiau a'r mesurau trawslywodraethol a thraws-sector ar gyfer gyflawni ein hamcanion ar gyfer aer glanach yng Nghymru. Bydd hyn yn cynnwys camau i sicrhau bod unrhyw dargedau newydd ar gyfer ansawdd aer yn cael eu cyflawni.

Ochr yn ochr â hyn, rydym eisoes yn cynnal amrediad eang o waith i leihau llygredd amaethyddol a'i effaith ar ein hamgylchedd. Mae rhagor o fanylion ynglŷn â'r camau rydym yn eu cymryd ar gael yn Atodiad 2.

Argymhelliad 3.

Dylai'r Gweinidog ddefnyddio'r Bil i annog teithio llesol. Ar y lleiaf, rydym yn disgwyl i'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i sicrhau bod y Bil yn darparu ar gyfer hyrwyddo teithio llesol fel ffordd o leihau llygredd aer o allyriadau cerbydau a gwella ansawdd aer.

Mae'r "Ddyletswydd i Hyrwyddo Ymwybyddiaeth o Lygredd Aer" yn Adran 8 yn ddyletswydd eang sy'n ein galluogi i gymryd camau wedi'u targedu mewn perthynas ag amrediad o lygryddion a ffynonellau, gan gynnwys teithio llesol. Mae trafodaethau'n mynd rhagddynt ynghylch opsiynau posibl ar gyfer rhoi grym i'r argymhelliad hwn, mewn ffordd sy'n gweithio o fewn bwriad polisi a chwmpas y Bil.

Argymhelliad 4.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i fynd i'r afael â'r ffaith bod y cyfeiriadau at 'Ysgrifennydd Gwladol' yn adran 80 o Ddeddf 1995 wedi arwain at ddryswch i ddefnyddwyr terfynol y ddeddfwriaeth oherwydd, mewn perthynas â Chymru, dyletswydd Gweinidogion Cymru yw paratoi a chyhoeddi strategaeth ansawdd aer genedlaethol, ac adolygu'r strategaeth honno.

Er fy mod yn cytuno bod angen eglurder ynghylch y pwynt hwn, mae llawer o gyfeiriadau at yr "Ysgrifennydd Gwladol" yn y llyfr statud mewn perthynas â deddfwriaeth hyn y mae angen eu darllen ar y cyd â'r Gorchmynion Trosglwyddo Swyddogaethau perthnasol a'r darpariaethau perthnasol yn Neddf Llywodraeth Cymru 2006. Byddai newid y cyfeiriadau at yr Ysgrifennydd Gwladol yn adran 80 yn peri anghysondeb a dryswch. Fodd bynnag, gallaf ymrwymo i egluro'r pwynt hwn yn y Memorandwm Esboniadol a/neu'r Nodiadau Esboniadol.

Argymhelliad 5.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i osod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n pennu targedau ansawdd aer ar gyfer yr holl lygryddion a gwmpesir gan Ganllawiau Ansawdd Aer Sefydliad Iechyd y Byd, ac ar gyfer amonia. Dylai hyn ategu, yn hytrach na disodli, y pŵer dewisol i osod targedau ar gyfer unrhyw fater yn ymwneud ag ansawdd aer yng Nghymru. Rhaid gwneud rheoliadau heb fod yn hwyrach na thair blynedd ar ôl y diwrnod y bydd y Ddeddf yn cael Cydsyniad Brenhinol. Os yw'r Gweinidog o blaid derbyn yr argymhelliad hwn, byddem yn fodlon i Weinidogion Cymru gael pŵer i wneud rheoliadau i ddiwygio'r rhestr o lygryddion a nodir ar wyneb y Bil.

Nid wyf yn gallu ymateb i'r argymhelliad hwn ar hyn o bryd am fod hwn yn newid sylweddol o'r dyletswyddau mewn perthynas â thargedau ansawdd aer yn y Bil, gydag effeithiau trawslywodraethol a thraws-sector helaeth. Yn ogystal, mae angen asesu ffactorau sy'n cynnwys effeithiau ariannol, amgylcheddol, economaidd ac economaidd-gymdeithasol posibl, ac effeithiau posibl ar iechyd. Gallaf roi sicrwydd ichi ein bod wrthi'n ystyried yr argymhelliad yn llawn. Byddaf yn ysgrifennu atoch ar wahân mewn perthynas â'r mater hwn maes o law.

Argymhelliad 6.

Os nad yw'r Gweinidog yn fodlon derbyn Argymhelliad 5, dylai:

- **gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i osod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau i osod targedau ansawdd aer ar gyfer nitrogen deuocsid ac amonia. Rhaid gwneud rheoliadau heb fod yn hwyrach na thair blynedd ar ôl y diwrnod mae'r Ddeddf yn cael Cydsyniad Brenhinol;**

Nid wyf yn gallu ymateb i'r argymhelliad hwn ar hyn o bryd am fod hwn yn newid sylweddol o'r dyletswyddau mewn perthynas â thargedau ansawdd aer yn y Bil, gydag effeithiau trawslywodraethol a thraws-sector helaeth. Yn ogystal, mae angen asesu ffactorau sy'n cynnwys effeithiau ariannol, amgylcheddol, economaidd ac economaidd-gymdeithasol posibl, ac effeithiau posibl ar iechyd. Gallaf roi sicrwydd ichi ein bod wrthi'n ystyried yr argymhelliad yn llawn. Byddaf yn ysgrifennu atoch ar wahân mewn perthynas â'r mater hwn maes o law.

- **ac ymrwmo i fynd i'r afael ag unrhyw fwlch data/tystiolaeth a allai fod yn rhwystr i osod targedau ar gyfer yr holl lygryddion sy'n weddill a gwmpesir gan Ganllawiau Ansawdd Aer Sefydliad Iechyd y Byd. Dylai hefyd ymrwmo i adrodd yn ôl i'r Senedd ar gynnydd tuag at ddatblygu targedau bob blwyddyn ar ôl i'r Ddeddf gael Cydsyniad Brenhinol.**

Rwy'n derbyn y rhan hon o'r argymhelliad. Fel yr wyf wedi dweud wrth y Pwyllgor, rydym eisoes wedi rhoi prosiect dystiolaeth helaeth ar waith i ystyried yr achos dros osod targedau y cyfeiriwyd atynt yng nghanllawiau Sefydliad Iechyd y Byd ar ansawdd aer. Mae'r argymhelliad hwn yn tynnu sylw at yr angen am ddull o ddatblygu targedau newydd sy'n seiliedig ar dystiolaeth.

Argymhelliad 7.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i ddarparu bod yn rhaid i reoliadau gosod targed PM_{2.5} gael eu gwneud heb fod yn hwyrach na dwy flynedd ar ôl y diwrnod y caiff y Ddeddf Gydsyniad Brenhinol.

Rwy'n gwrthod yr argymhelliad hwn am nad yw'n bosibl gosod rheoliadau o fewn dwy flynedd i dderbyn Cydsyniad Brenhinol. Gwnaeth fy swyddogion roi briff llafar a darparu briff technegol ysgrifenedig i'r pwyllgor ym mis Mehefin, sy'n egluro pam mae angen amserlen tair blynedd. Bydd y prosiect yn cael effeithiau trawslywodraethol a thraws-sector helaeth. Yn ogystal, mae angen asesu ffactorau sy'n cynnwys effeithiau ariannol, amgylcheddol, economaidd ac economaidd-gymdeithasol posibl, ac effeithiau posibl ar iechyd. Hefyd mae angen inni sicrhau ein bod yn gadael digon o amser ar gyfer ymgysylltu, ymgynghori a chraffu gan y Senedd, a drafftio'r rheoliadau.

Argymhelliad 8.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i ddarparu y gall targedau ansawdd aer a osodir o dan y Bil fod yn dargedau hirdymor, ond nad oes angen iddynt fod. Diben hyn yw galluogi Gweinidogion Cymru i osod targedau interim ar lwybr tuag at darged hirdymor, a gosod targedau tymor byr ar gyfer llygryddion newydd.

Rwy'n cytuno ei bod yn bwysig i Weinidogion Cymru fod â phwerau i osod targedau dros dro, ac mae eisoes gennym bwerau i wneud hyn, yn yr un modd ag ar gyfer unrhyw darged ansawdd aer tymor byr. Felly, nid oes angen newid y Bil er mwyn darparu ar gyfer hyn. Gall y targedau dros dro hyn fod yn statudol neu anstatudol, i ddangos cynnydd tuag at gydymffurfio â thargedau tymor hwy.

Yn ogystal, wrth osod ac adolygu targedau o dan y fframwaith, mae'r Bil yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru geisio cyngor gan yr arbenigwyr perthnasol ac i ystyried gwybodaeth wyddonol. Mae amrediad o wahanol fathau o darged ansawdd aer ar hyn o bryd, sy'n dibynnu ar natur y llygrydd. Byddai disgwyl i'r angen am unrhyw darged dros dro, y math o darged ddylai fe fod a phryd y byddai'n berthnasol, fod yn rhan o'r cyngor cychwynnol a pharhaus hwn.

Argymhelliad 9.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i ddarparu bod yn rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i Ganllawiau Ansawdd Aer diweddaraf Sefydliad Iechyd y Byd wrth osod targedau ansawdd aer.

Bydd canllawiau Sefydliad Iechyd y Byd ar ansawdd aer yn cael eu hystyried fel rhan o ddyletswydd Gweinidogion Cymru o dan y Bil i roi sylw i wybodaeth wyddonol wrth osod targedau. O bryd i'w gilydd mae Sefydliad Iechyd y Byd, fel rhan o'i gylch gwaith, yn cyhoeddi argymhellion sy'n gysylltiedig ag iechyd i helpu llywodraethau a chymdeithas sifil i leihau cysylltiad pobl â llygredd aer a'i effeithiau niweidiol. Nid yw'r canllawiau hyn ar ansawdd aer yn rhwymo mewn cyfraith; fodd bynnag, maent yn darparu offeryn inni a gwledydd eraill sy'n seiliedig ar wybodaeth y gallant ei defnyddio i lywio deddfwriaeth a polisi. Y bwriad yw y dylai llywodraethau ystyried eu hamgylchiadau lleol unigryw wrth ddefnyddio'r canllawiau, yn ogystal ag ymarferoldeb cyflawni'r targedau, a'r costau nad ydynt yn gysylltiedig ag iechyd. Bydd y Pwyllgor yn ymwybodol o'r dyletswyddau y mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru i gydymffurfio â nhw wrth ddatblygu canllawiau. Er enghraifft ein dyletswyddau ynghylch llesiant cenedlaethau'r dyfodol. Mae'r gofyniad i "roi sylw" i wybodaeth wyddonol am lygredd aer wrth wneud rheoliadau ar gyfer targedau yn golygu y bydd canllawiau Sefydliad Iechyd y Byd yn cael eu defnyddio yn union yn y ffordd y mae'r sefydliad hwnnw'n bwriadu iddynt gael eu defnyddio.

Mae dogfennau ategol y Bil, gan gynnwys y Nodiadau Esboniadol, yn ei gwneud yn glir y bydd canllawiau Sefydliad Iechyd y Byd yn cael eu hystyried pan fydd y targedau'n cael eu datblygu. Am y rhesymau hyn nid wyf yn credu bod angen gwelliant.

Argymhelliad 10.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i gynnwys gofyniad ar Weinidogion Cymru i ymgynghori â rhanddeiliaid perthnasol cyn gwneud rheoliadau i osod targedau ansawdd aer. Dylai ymgynghoreion statudol gynnwys (ymysg eraill) y rhai a restrir yn adran 87(7B) newydd Deddf yr Amgylchedd 1995 (i'w mewnosod gan adran 12 o'r Bil).

Er fy mod yn cefnogi ysbryd yr argymhelliad hwn, nid wyf yn credu bod angen gwelliant. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymrwmo i ymgynghori cyn gwneud rheoliadau o'r fath, ac rwy'n ailadrodd yr ymrwymiad hwnnw yma. Bydd ymgynghoriad cyhoeddus llawn cyn gwneud rheoliadau sy'n gosod targedau tymor hir. Mae'r rheoliadau hyn hefyd yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol, felly mae angen cymeradwyaeth y Senedd cyn iddynt gael eu gwneud.

Argymhelliad 11.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i sicrhau bod y Bil yn darparu ar gyfer adrodd yn rheolaidd i'r Senedd ar gynnydd tuag at gyflawni targedau ansawdd aer. Gellid cyflawni hyn drwy gynnwys dyletswydd ar Weinidogion Cymru i adrodd yn flynyddol i'r Senedd ar gynnydd. Dylai hyn ategu yn hytrach na disodli'r darpariaethau adrodd ac adolygu a nodir yn adrannau 5 a 6

Gofynnir i'r Pwyllgor nodi, yn ogystal â'r gofynion yn adrannau 5 a 6 o'r Bil, fod adran 7 yn rhoi dyletswydd benodol ar Weinidogion Cymru i wneud trefniadau i gasglu data am ansawdd aer yng Nghymru, i'w galluogi i fonitro'r cynnydd tuag at gyflawni'r targedau a osodir, a sicrhau bod y data'n cael ei gyhoeddi. Mae hyn yn enghraifft arall o'r ffordd y byddwn yn dryloyw wrth ddangos cynnydd tuag at fodloni targedau newydd a osodir o dan y Bil.

Hefyd, mae'r Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol eisoes yn amlinellu'r polisiau a'r mesurau er mwyn cyflawni ein hamcanion tymor hir ar gyfer aer glân.

Wrth ddweud hyn, rwy'n cydnabod dymuniad y Pwyllgor i weld adrodd rheolaidd. Os yw'r targed wedi cael ei gyflawni, rwyf hefyd yn cydnabod bod y Bil yn dawel o ran unrhyw ofynion adrodd pellach. O ran polisi, nid wyf yn credu y byddai'n briodol i'r broses o adrodd am gydymffurfedd a darparu data ddod i ben pan fydd targed wedi cael ei gyflawni. Felly, rwy'n cynnig gwneud gwelliant a fydd yn sicrhau bod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gynnal unrhyw safon a gyflawnir yn rhinwedd unrhyw darged a osodir o dan y Bil. Yn ogystal, rwy'n cynnig bod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i sicrhau bod gofynion adrodd ar waith mewn perthynas â'u dyletswydd i gynnal safonau. Rwyf hefyd wedi ymrwymo i gyflwyno adroddiad blynyddol ar y Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol.

Rwy'n credu bod y cyfuniad o'r dyletswyddau hyn yn rhoi'r cydbwysedd cywir ar gyfer adrodd cyn, yn ystod ac ar ôl y dyddiad olaf ar gyfer cyflawni'r targedau.

Argymhelliad 12.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i sicrhau bod yn rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i Ganllawiau Ansawdd Aer diweddaraf Sefydliad lechyd y Byd wrth adolygu targedau yn unol ag adran 6.

Fel y nodwyd yn fy ymateb i Argymhelliad 9, bydd canllawiau Sefydliad lechyd y Byd ar ansawdd aer yn cael eu hystyried fel rhan o ddyletswydd Gweinidogion Cymru i roi sylw i wybodaeth wyddonol wrth osod targedau. Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi nad yw canllawiau'r Sefydliad hwinnw ar ansawdd aer yn safonau nac yn feini prawf sy'n rhwymo mewn cyfraith. Dylai llywodraethau ystyried eu hamgylchiadau lleol unigryw pan fyddant yn defnyddio'r canllawiau.

Mae'r Bil fel y'i drafftwyd yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru roi sylw i wybodaeth wyddonol, a byddai hon yn cynnwys canllawiau Sefydliad lechyd y Byd ar ansawdd aer. Mae dogfennau ategol y Bil, gan gynnwys y Nodiadau Esboniadol, yn ei gwneud yn glir y bydd canllawiau Sefydliad lechyd y Byd ar ansawdd aer yn cael eu hystyried pan fydd targedau'n cael eu datblygu. Felly, nid wyf yn credu bod angen y gwelliant a argymhellwyd.

Argymhelliad 13.

Dylai'r Gweinidog:

- egluro'r amserlen y mae'n gweithio tuag ati ar gyfer estyn a gwella galluoedd monitro ansawdd aer presennol;
- darparu rhagor o fanylion am sut caiff y broses casglu data ei gwella at ddiben pennu a monitro cynnydd tuag at dargedau ansawdd aer;
a
- rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd tuag at ddatblygu gwasanaeth monitro ac asesu llygredd aer cenedlaethol i Gymru, gan gynnwys amserlen ddiwygiedig ar gyfer gweithredu'r gwasanaeth.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn. Mae'r fframwaith Targedau Cenedlaethol yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru roi trefniadau ar gyfer casglu data ar waith er mwyn asesu'r cynnydd tuag at dargedau ar ôl iddynt gael eu gosod, ac i sicrhau bod data'n cael ei gyhoeddi. Mae gan y Cynllun Aer Glân i Gymru gysylltiadau agos â'r ddyletsydd i gasglu a chyhoeddi data, ac mae'n cynnwys ymrwymiad i ddatblygu a rhoi ar waith Gwasanaeth Monitro ac Asesu Ansawdd Aer ar gyfer Cymru.

Mae tudalennau 84–91 o'r Memorandwm Esboniadol a'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn disgrifio'r costau disgwylidig a'r amserlenni mewn perthynas â'r galluoedd monitro, modelu ac adrodd sydd eu hangen i fesur, asesu ac adrodd ar gydymffurfedd â thargedau penodol. Bydd penderfyniadau ynghylch technolegau monitro a'u lleoliad yn seiliedig ar dystiolaeth, ac yn cael eu harwain gan gyngor arbenigwyr i sicrhau bod y data yn dangos y ffordd orau bosibl o gyflawni'r targedau a osodir. Pan fydd modd, hoffem i'r rhwydweithiau estynedig arwain cyfundrefnau lleol a chenedlaethol presennol wrth gefnogi camau cydlynol a gymerir oherwydd y mesurau.

Mae'r Gwasanaeth yn cael ei ystyried a'i ddatblygu ochr yn ochr â'r gofynion ar gyfer monitro ansawdd aer. Rydym yn gweithio'n agos â Cyfoeth Naturiol Cymru, Iechyd Cyhoeddus Cymru, awdurdodau lleol, y Panel Cyngori ar Aer Glân a phartneriaid eraill wrth ystyried a datblygu'r Gwasanaeth a monitro aer gwell yng Nghymru.

Argymhelliad 14.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i roi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyflwyno adroddiad blynyddol i'r Senedd ar y camau a gymerwyd i hybu ymwybyddiaeth o lygredd aer a chynnydd tuag at gamau gweithredu a nodir yn y cynllun cyflawni. Byddem yn fodlon i'r adroddiad hwn fod yn rhan o'r adroddiad blynyddol ehangach ar gynnydd tuag at gyflawni'r Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol (gweler Argymhelliad 15).

Rydym eisoes wedi ymrwymo i lunio adroddiad blynyddol ar y Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol, ac rydym yn disgwyl i'r cynllun cyflawni fod yn rhan o'r gwaith hwn. Fodd bynnag, oherwydd amseriad yr adroddiad hwn, bydd angen adrodd ar y cynllun cyflawni ar wahân y tro cyntaf i fodloni'r gofyniad i adrodd yn flynyddol. Rwy'n fodlon ymrwymo i wneud hyn yn y Memorandwm Esboniadol, ond nid wyf yn cytuno bod angen gwelliant i'r Bil at y diben hwn.

Argymhelliad 15.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i gynnwys dyletswydd ar Weinidogion Cymru i adrodd yn flynyddol i'r Senedd ar gynnydd tuag at gyflawni'r Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol.

Rwy'n gwerthfawrogi ac yn cytuno â lefel y pwysigrwydd mae'r Pwyllgor yn ei rhoi ar adrodd a thryloywder. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymrwmo i gyflwyno adroddiadau blynyddol ar y Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol: Rwy'n hapus i ailadrodd yr ymrwymiad hwnnw ym Memorandwm Esboniadol y Bil.

Argymhelliad 16.

Dylai'r Gweinidog roi rhagor o fanylion am sut bydd Llywodraeth Cymru yn monitro ac yn adrodd ar gydymffurfedd â'r ddyletswydd ar awdurdodau lleol ac awdurdodau cyhoeddus perthnasol yng Nghymru i roi sylw i'r Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn. Byddwn yn monitro ac yn adrodd ar gydymffurfedd â'r ddyletswydd sydd ar awdurdodau lleol ac awdurdodau cyhoeddus perthnasol Cymru i roi sylw i'r Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol drwy fecanweithiau presennol. Byddwn yn gweithio'n agos gydag awdurdodau lleol wrth ddatblygu'r Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol a'r polisiau ynddi. Mae'r gyfundrefn Rheoli Ansawdd Aer yn Lleol yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gyflwyno adroddiadau cynnydd blynyddol. Bydd Llywodraeth Cymru yn adrodd ar y Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol bob blwyddyn, ac rydym hefyd yn cyhoeddi Adroddiad Ansawdd Aer Cymru.

Argymhelliad 17.

Dylai'r Gweinidog ymrwmo i sicrhau bod unrhyw gost ychwanegol i awdurdodau lleol ac awdurdodau cyhoeddus perthnasol yng Nghymru sy'n deillio o'r ddyletswydd i roi sylw i'r Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol yn cael ei diwallu drwy lefel briodol o gyllid.

Rydym wedi gweithio'n agos gydag awdurdodau lleol wrth inni ddatblygu ein Cynllun Aer Glân i Gymru a'r Bil hwn, a byddwn yn parhau â'r gwaith agos hwn pan fyddwn yn datblygu'r Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol. Mae hyn yn cynnwys opsiynau ar gyfer darparu cyllid priodol.

Argymhelliad 18.

Dylai'r Gweinidog ystyried cyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i sicrhau bod sefydliadau eraill y GIG, Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn cael eu rhestru fel ymgynghoreion statudol wrth adolygu'r Strategaeth Ansawdd Aer Genedlaethol.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn a byddwn yn cyflwyno gwelliant i adlewyrchu'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 19.

Dylai'r Gweinidog ymrwymo i barhau i adolygu'r dyraniad cyllidebol ar gyfer y Gronfa Gymorth Rheoli Ansawdd Aer Lleol sydd newydd ei sefydlu.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn a byddaf yn ymrwymo i barhau i adolygu'r dyraniad cyllidebol ar gyfer y Gronfa Gymorth Rheoli Ansawdd Aer Lleol sydd newydd ei sefydlu.

Argymhelliad 20.

Dylai'r Gweinidog ddiwygio'r Bil:

- **i osod dyletswydd ar awdurdodau lleol i baratoi a chyhoeddi strategaeth ansawdd aer yn nodi'r camau y byddant yn eu cymryd i wella ansawdd aer ar draws eu hardal; ac**
- **i alluogi dau neu ragor o awdurdodau cyfagos i baratoi strategaeth ar y cyd i gwrdd â'r ddyletswydd a amlinellir uchod.**

Mae ein canllawiau statudol eisoes yn amlinellu opsiwn i awdurdodau lleol unigol neu grwpiau o awdurdodau lleol ddatblygu strategaethau ansawdd aer. Pe baem yn gwneud hon yn ddyletswydd statudol byddem yn ychwanegu ymhellach at y baich sydd ar adnoddau awdurdodau lleol.

Yn lle hynny rwy'n ymrwymo i ddiweddarau'r canllawiau statudol a gwella'r broses ar gyfer adroddiadau blynyddol, i ysgogi gweithredu ac annog cydgysylltu ar draws strategaethau awdurdodau lleol perthnasol. Mae Cyd-bwyllgorau Corfforedig hefyd yn darparu mecanwaith i sicrhau bod ansawdd aer yn cael ei ystyried mewn perthynas â thrafnidiaeth a chynllunio defnydd tir ar lefel ranbarthol.

Argymhelliad 21.

Os nad yw'r Gweinidog yn fodlon derbyn Argymhelliad 20, dylai ymrwymo i gryfhau canllawiau Llywodraeth Cymru ar reoli ansawdd aer lleol i osod disgwyliad cryf i awdurdodau lleol ddatblygu strategaethau ansawdd aer lleol/rhanbarthol.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn. Rwy'n ymrwymo, yn ein canllawiau diwygiedig, i annog awdurdodau lleol yn gryf i ddatblygu strategaethau ansawdd aer lleol neu ranbarthol.

Argymhelliad 22.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i sicrhau bod adran 18 o Ddeddf Aer Glân 1993 yn amlinellu'r amgylchiadau pan ddylai awdurdod lleol ddatgan Ardal Rheoli Mwg. Os nad yw'r Gweinidog yn fodlon gwneud hyn, dylai ymrwymo i roi sylw i'r mater hwn mewn canllawiau statudol (gweler Argymhelliad 23).

Rwy'n gwrthod yr argymhelliad hwn. Rwyf wedi ymrwymo i gyhoeddi canllawiau ar reoli mwg, a byddaf yn gweithio gydag awdurdodau lleol i ddeall yr wybodaeth sydd ei hangen arnynt er mwyn sefydlu ardaloedd rheoli mwg fel rhan o'r broses hon. Gall datgan ardal rheoli mwg arwain at oblygiadau sylweddol ar gyfer aelwydydd unigol, felly mae'n bwysig

ein bod yn gallu diwygio'r canllawiau gydag amser. Ni fyddai'r gwelliant a amlinellir yn yr argymhelliad yn caniatáu hyn.

Argymhelliad 23.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i osod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau i awdurdodau lleol ar arfer eu swyddogaethau o dan Ran III o Ddeddf Aer Glân 1993. Dylai'r canllawiau amlinellu'r amgylchiadau lle byddai disgwyl i awdurdod lleol ddatgan Ardaloedd Rheoli Mwg, ymhlith pethau eraill.

Rwy'n gwerthfawrogi bod angen pwerau i alluogi Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau mewn perthynas ag arfer swyddogaethau awdurdodau lleol o dan Ran III o Ddeddf Aer Glân.

Mae'r Bil eisoes yn cynnwys darpariaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol ystyried canllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru. Rwyf hefyd wedi ymrwymo yn y Memorandwm Esboniadol i gyhoeddi canllawiau statudol. Felly, nid wyf yn credu bod angen creu dyletswydd statudol i gyhoeddi canllawiau.

Argymhelliad 24.

Dylai'r Gweinidog nodi'r meini prawf a ddefnyddir i benderfynu a ddylai awdurdod lleol gael cyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru i ddatgan Ardal Rheoli Mwg. Dylai'r canllawiau a roddir i awdurdodau (gweler Argymhelliad 22) egluro'r meini prawf hyn.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor. Er nad ydwyf yn gallu cadarnhau'r meini prawf hyn ar hyn o bryd, gallaf ymrwymo i wneud hynny pan fydd y canllawiau ar Ardaloedd Rheoli Mwg yn cael eu cyhoeddi. Rydym wedi ymrwymo i wneud hynny erbyn mis Mawrth 2025.

Argymhelliad 25.

Dylai'r Gweinidog ystyried a ellid a sut gellid ehangu'r ddarpariaeth rheoli mwg ledled Cymru heb effeithio'n andwyol ar aelwydydd sy'n dibynnu ar danwydd solet i goginio a gwresogi.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn. Gallaf gadarnhau bod hon yn ystyriaeth barhaus a fydd yn rhan o'r camau nesaf yn dilyn deddfu.

Argymhelliad 26.

Dylai'r Gweinidog egluro pa fesurau a nodir yn yr ymgynghoriad ar leihau allyriadau o losgi tanwydd solet domestig y gellid eu cyflwyno gan ddefnyddio pwerau gwneud rheoliadau presennol a pha rai y byddai angen deddfwriaeth sylfaenol bellach arnynt.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn. Pan fyddaf yn cyhoeddi canlyniadau'r ymgynghoriad a'r camau nesaf y byddwn yn eu cymryd i leihau allyriadau o losgi tanwydd solet domestig, byddaf yn ysgrifennu at y Pwyllgor i roi'r wybodaeth hon iddynt.

Argymhelliad 27.

Cyn y ddadl Cyfnod 1, dylai'r Gweinidog gyhoeddi ymateb Llywodraeth Cymru i'w hymgyngoriad ar leihau allyriadau o losgi tanwydd solet domestig, gan gynnwys y camau nesaf. Dylai'r ymateb gynnwys amserlen ddiwygiedig ar gyfer gwneud rheoliadau sy'n addas o uchelgeisiol.

Er nad wyf yn gallu ymrwymo i gyhoeddi crynodeb o'r ymatebion cyn y ddadl Cyfnod 1, byddaf yn cyhoeddi'r rhain cyn gynted ag y bo modd. Byddaf yn gynnwys y wybodaeth hon gyda'r wybodaeth a anfonaf at y Pwyllgor o dan argymhelliad 26.

Argymhelliad 28.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant/gwelliannau yng Nghyfnod 2 i gynnwys dyletswydd ar Weiniogion Cymru i ymgynghori cyn gwneud cynllun codi tâl ar ddefnyddwyr cefnffyrdd at ddiben lleihau neu gyfyngu ar lygredd aer. Rhaid i ymgynghoreion gynnwys y rhai y mae'r cynllun codi tâl arfaethedig yn debygol o effeithio arnynt, gan gynnwys y cyhoedd a busnesau.

Rwy'n deall yn llawn ac yn cytuno â'r pwysigrwydd mae'r Pwyllgor yn ei roi ar ymgynghori â'r cyhoedd. Fodd bynnag, yn yr achos hwn ni fyddai dyletswydd i ymgynghori'n ychwanegu gwerth, o ystyried y pwyslais presennol ar wneud hynny. Rwy'n ailadrodd fy ymrwymiad i ymgynghori cyn cyflwyno cynllun codi tâl ar ddefnyddwyr ffyrdd at ddiben lleihau neu gyfyngu ar lygredd aer.

Hefyd, mae Canllawiau Arfarnu Trafnidiaeth Cymru (WelTAG) yn amlinellu'n glir bwysigrwydd cynnwys rhanddeiliaid ac ymgysylltu â'r cyhoedd wrth gasglu tystiolaeth o'r angen i ymyrryd. Mae WelTAG yn broses gydweithredol, sy'n ei gwneud yn ofynnol cynnwys pobl y mae'n bosibl y bydd penderfyniadau'n effeithio arnynt, wrth gasglu tystiolaeth am effeithiau'r opsiynau a gynigir a chanlyniadau gwneud dim.

Argymhelliad 29.

Dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant/gwelliannau yng Nghyfnod 2 i sicrhau bod yr enillion net o gynlluniau codi tâl ar ddefnyddwyr cefnffyrdd a wneir at ddiben lleihau neu gyfyngu ar lygredd aer yn cael eu defnyddio at ddiben hwyluso'r broses o gyflawni polisiau sy'n ymwneud ag ansawdd aer yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, gan gynnwys teithio llesol.

Rwy'n gwrthod yr argymhelliad hwn. Er fy mod yn cytuno ag egwyddor defnyddio cyllid at ddibenion trafniadaeth gynaliadwy ac ansawdd aer, byddai neilltuo cyllid yn lleihau'r hyblygrwydd a'r cyfleoedd i sicrhau bod gwerth am arian yn cael ei ystyried. Rwy'n credu y bydd y broses amlinelli yn Atodlen 2 o'r Bil eisoes yn ein galluogi i gyflawni bwriad y Pwyllgor. Bydd hyn yn caniatáu lefel briodol o hyblygrwydd ynghylch sut i ddefnyddio cyllid i gael y canlyniadau gorau, heb gael ein rhwystro'n ddiangen gan ddeddfwriaeth.

I sicrhau ffocws ar ansawdd aer wrth wneud penderfyniadau ynghylch cyllidebau, mae'r broses a roddir yn Atodlen 2 yn ei gwneud yn ofynnol asesu effeithiau disgwylidig cynigion mewn perthynas ag ansawdd aer. Disgwylid i gynlluniau teithio llesol fod o fewn y diffiniad hwn, o ystyried eu capasiti i wrthbwysu llygredd o allyriadau drwy leihau nifer y siwrneiau mewn cerbydau.

Argymhelliad 30.

Dylai Llywodraeth Cymru nodi amserlen ar gyfer cyflwyno'r rheoliadau i roi lefelau newydd o ddirwyon ar waith, gan gynnwys pryd mae ymgynghoriad i fod i gael ei gynnal.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn. Bydd y Memorandwm Esboniadol yn cael ei ddiwygio i gynnwys amserlen

Argymhelliad 31.

Dylai Llywodraeth Cymru weithio gydag awdurdodau lleol i ddatblygu a gweithredu ymgyrch ymwybyddiaeth y cyhoedd gynhwysfawr i addysgu'r cyhoedd am effeithiau niweidiol segura.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn. Yn ein Cynllun Aer Glân rydym yn cydnabod bod cyfathrebu effeithiol ynghylch ansawdd aer, i sicrhau newid ymddygiad, yn allweddol i ddiogelu'r amgylchedd ac iechyd cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol. O ystyried pwysigrwydd codi ymwybyddiaeth fel rhan o'r gweithredu ehangach i fynd i'r afael â gadael i injans cerbydau seguro yn ddiangen, mae'n dilyn y dylid cefnogi ymgyrch gynhwysfawr. Mae'r Memorandwm Esboniadol eisoes yn rhoi cyfleoedd i gynnal ymgyrchoedd gwrthsegura mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol. Gellir cynnwys hyn yn ein cynllun cyflawni i godi ymwybyddiaeth.

Argymhelliad 32.

Dylai Llywodraeth Cymru gynnwys diffiniad o seinweddau ar wyneb y Bil neu, fel arall, yn y Memorandwm Esboniadol.

Rwy'n derbyn yr ail awgrymiad a wneir yn yr argymhelliad hwn. Rwy'n cytuno bod angen eglurder ynghylch ystyr seinweddau, ond byddai diffiniad ar wyneb y Bil yn lleihau hyblygrwydd ac ni fyddai'n ein galluogi i ymateb i newid. Rwy'n ymrwymo i ddiffiniad o seinweddau gael ei fewnosod i'r Memorandwm Esboniadol a'r strategaeth seinweddau genedlaethol ei hun. Dyma'r dull a ffeirir ac mae'n gyson â'r cyngor llafar a roddwyd i'r Pwyllgor gan y Sefydliad Acwsteg ar 11 Mai.

Argymhelliad 33.

Dylai Llywodraeth Cymru greu panel cyngori arbenigol sy'n cynnwys rhwydweithiau gwyddonol, elusennau, a cholegau brenhinol sy'n gweithio ym maes seinweddau.

Rwy'n cytuno y dylai Gweinidogion Cymru dderbyn cyngor arbenigol ar y pwnc hwn, ond mae angen cwestiynu a fyddai gwerth ychwanegol sefydlu panel ffurfiol (yn ogystal â'r cyngor comisiynu ad hoc) yn gwrthbwysu'r costau gweinyddol, ac a fyddai'n darparu'r hyblygrwydd sydd ei angen. Byddwn yn ystyried rhinweddau'r cynnig yng ngoleuni'r ymatebion a gyflwynir i'r ymgynghoriad agored ar Gynllun Sŵn a Seinwedd 2023–2028, sy'n cau ar 2 Hydref ac yn gofyn cwestiwn penodol am y pwnc hwn. Byddwn hefyd yn craffu yn fanwl ar ymateb Llywodraeth y DU i argymhelliad diweddar Pwyllgor Gwyddoniaeth a Thechnoleg Tŷ'r Arglwyddi i sefydlu panel cyngori rhyngddisgyblaethol annibynnol ar gyfer sŵn, gan ei bod yn bosibl y bydd cyfle ar gyfer cydweithio ledled y DU yn y maes hwn. Rwy'n ymrwymo i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am unrhyw benderfyniadau a wneir yn hyn o beth.

Argymhelliad 34.

Dylai Llywodraeth Cymru nodi pa adnoddau ychwanegol y bydd yn eu darparu i awdurdodau lleol a chyrff cyhoeddus i fynd i'r afael â'r bylchau presennol mewn gwybodaeth a gwella eu gallu i roi polisiau seinweddau ar waith yn effeithiol.

Ni fyddwn yn gallu rhoi ymateb llawn i'r argymhelliad hwn nes ein bod wedi ystyried yn llawn yr ymatebion a gyflwynir i'r ymgynghoriad agored ar Gynllun Sŵn a Seinwedd 2023–2028, sy'n cau ar 2 Hydref, wedi cynnal rhagor o drafodaethau â sefydliadau partner, ac wedi gwneud penderfyniadau mewn perthynas â'r TAN 11 newydd. Gallaf ymrwymo i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor yn y flwyddyn newydd pan fydd rhagor o wybodaeth ar gael.

Argymhelliad 35.

Dylai Llywodraeth Cymru gynnwys rhanddeiliaid allweddol yn y gwaith o baratoi ac adolygu'r Strategaeth Seinweddau Genedlaethol. Dylai'r Gweinidog egluro i ba raddau roedd rhanddeiliaid allweddol yn ymwneud â'r Strategaeth ddrafft, a gyhoeddwyd ar gyfer ymgynghoriad ar 26 Mehefin 2023.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn, ac yn cadarnhau y gall Llywodraeth Cymru ymrwymo i fynd ati'n weithredol i gynnwys rhanddeiliaid allweddol yn y gwaith o baratoi ac adolygu'r Strategaeth Seinweddau Genedlaethol.

Nid y cynllun cyntaf o'i fath yw'r fersiwn drafft o Gynllun Sŵn a Seinwedd Cymru 2023–2028, ac nid yw'r polisïau sydd ynddo yn newydd i'r rhai sydd eisoes ar waith yn y maes hwn. Y cynllun drafft rydym yn cynnal ymgynghoriad 14 wythnos yn ei gylch ar hyn o bryd yw'r synthesis/diweddariad diweddaraf o holl bolisïau Llywodraeth Cymru yn y maes hwn. Maent ar gael i'r cyhoedd i raddau helaeth, ac maent wedi bod yn destun llawer o drafodaethau â rhanddeiliaid perthnasol dros y blynyddoedd diwethaf. Dylai'r rhan fwyaf o'i gynnwys fod yn gyfarwydd i'r rhai sydd eisoes yn gyfarwydd â Chynllun Gweithredu ar Sŵn a Seinwedd 2018–2023 a'r fersiwn drafft o'r TAN 11 newydd y gwnaethom gynnal ymgynghoriad yn ei gylch y llynedd. Cafodd y ddwy ddogfen eu datblygu ar y cyd â phartneriaid allanol. I raddau helaeth mae'r Cynllun diwygiedig hwn yn cynnwys polisïau Llywodraeth Cymru sydd eisoes wedi'u sefydlu, ac ni fu angen yr un lefel o gydgyhyrchu â rhanddeiliaid arno ag a fyddai ei hangen wrth ddechrau o'r cychwyn un ar strategaeth gyntaf mewn maes polisi newydd, neu ar strategaeth ddiwygiedig sy'n cynnig newid sylfaenol i gyfeiriad polisi.

Dylai'r Pwyllgor werthfawrogi na fyddai modd rhannu'r ddogfen ei hun â holl aelodau sefydliadau mawr fel y Sefydliad Acwsteg a'r Sefydliad Siartredig Iechyd yr Amgylchedd, nes imi ei chymeradwyo i fod yn destun ymgynghoriad cyhoeddus. Fodd bynnag, cafodd drafft a oedd yn agos at y fersiwn derfynol ei rannu ag unigolion yn y Sefydliad Acwsteg, Cymdeithas yr Ymgynghorwyr Sŵn, y Gymdeithas Lleihau Sŵn, Sefydliad Siartredig Iechyd yr Amgylchedd a Rhwydwaith Acwsteg y DU, gan gynnwys rhai sydd wedi bod o dan gontract gyda Llywodraeth Cymru i'n cefnogi mewn perthynas â mapio sŵn, sŵn pypiau gwres a dylunio seinweddau, ac eraill nad ydynt wedi'u rhwymo i Lywodraeth Cymru drwy gontract, ar sail ymddiriedaeth cyn yr ymgynghoriad cyhoeddus, i wirio am unrhyw hepgoriadau difrifol neu unrhyw beth a fyddai'n rhoi stop ar y cynlluniau. Gwnaed gwelliannau o ganlyniad i'r awgrymiadau a dderbyniwyd.

Mae Llywodraeth Cymru yn mynd ati'n weithredol i ymgysylltu â rhanddeiliaid yn ystod yr ymgynghoriad cyhoeddus 14 wythnos, gan gynnwys cwrdd â rheoleiddwyr sŵn (Cyfoeth Naturiol Cymru ac awdurdodau lleol), Grŵp Tirwedd Cymru, Cangen Cymru o'r Sefydliad Acwsteg, a Chynhadledd Rheol Sŵn Sefydliad Siartredig Iechyd yr Amgylchedd.

Bydd y strategaeth seinweddau genedlaethol gyntaf ar ôl i'r Bil ddod yn ddeddf yn cael ei datblygu erbyn 2028, a bydd yn cael ei chynhyrchu gan Lywodraeth nesaf Cymru. Nid yn unig mae ein hymgynghoriad presennol yn ceisio barn ar y fersiwn drafft o'r Cynllun Sŵn a Seinwedd a gyhoeddwyd eleni, ond mae hefyd yn awgrymu, os yw sgiliau a phrofiad sy'n gysylltiedig â seinweddau'n cynyddu yn ystod y pum mlynedd nesaf, gallai fersiwn ddiwygiedig o'r strategaeth seinweddau genedlaethol yn 2028 fod yn fwy uchelgeisiol o ran yr hyn a ddisgwylir gan ymarferwyr na'r strategaeth rydym yn ymgynghori yn ei chylch eleni. Bydd y farn sy'n cael ei chasglu oddi wrth rhanddeiliaid allweddol yn llywio'r gwaith o

ddatblygu polisiâu ar sŵn a seinwedd gan yr weinyddiaeth hon a'r un nesaf, a bydd yn helpu i lunio'r strategaeth a gynhrychir o dan y Ddeddf hon yn 2028.

Atodiad 2

Mynd i'r Afael â Llygredd Amaethyddol yng Nghymru

Mae'r canlynol yn wybodaeth am amrediad o fesurau sydd gennym i fynd i'r afael â llygredd amaethyddol yng Nghymru a'i effaith ar ein hamgylchedd:

Rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol

Mae Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021 ("Rheoliadau CoAP") a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2021, yn seiliedig ar argymhellion arfer da hirsefydlog wedi'u cynllunio i atal llygredd amaethyddol.

Er mai prif nod Rheoliadau CoAP yw lleihau llygredd dŵr, mae'r mesurau wedi'u cynllunio i osgoi cyfnewid llygredd ac atal lefelau uwch o faethynnau, gan gynnwys amonia, rhag cael eu colli i'r amgylchedd, neu leihau hynny. Drwy ddefnyddio'r dull hwn, mae Rheoliadau CoAP yn cyflawni yn erbyn amrediad eang o gyfrifoldebau rhyngwladol a domestig Cymru, ac yn darparu ymateb cyfannol i'r heriau amgylcheddol sy'n gysylltiedig ag allyriadau amonia.

Mae Rheoliadau CoAP yn cynnwys y mesurau canlynol:

- Cynllunio Rheoli Maethynnau;
- Defnyddio gwrtaith mewn modd cynaliadwy un unol ag anghenion y cnwd;
- Diogelu dŵr rhag llygredd sy'n gysylltiedig â lle, pryd a sut mae gwrteithiau'n cael eu gwasgaru; a
- Safonau storio tail;

Rhaid i Reoliadau CoAP gael eu hadolygu bob pedair blynedd o leiaf. Bydd pob adolygiad o'r rheoliadau'n parhau i ystyried maethynnau'n cael eu colli i'r amgylchedd, gan gynnwys amonia. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ystyried ymhellach gynigion a dderbyniwyd ynghylch mesurau amgen, wedi'u cyflwyno o dan Reoliad 45, fel rhan o'r adolygiad 4-blynedd nesaf. Mae'r cynigion yn cynnwys mesurau a all fod yn fuddiol er mwyn lleihau allyriadau amonia o weithgareddau amaethyddol.

Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd, deddfwriaeth Trwyddedu Amgylcheddol a Chynllunio Gwlad a Thref

Mae proses yr Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd, o dan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017, yn asesu a allai cais am drwydded amgylcheddol neu gais am ganiatâd cynllunio gael effaith negyddol ar safleoedd dynodedig a warchodir gan gyfraith Ewrop, gan gynnwys gan allyriadau amonia. Gallai effaith y drwydded neu'r caniatâd fod ar neu ar bwys y safle Ewropeaidd dynodedig. Gall hefyd gael ei defnyddio mewn ardaloedd bwyta a ddefnyddir gan rywogaeth o safle Ewropeaidd dynodedig.

Os penderfynir y gallai trwydded neu ganiatâd gael effaith negyddol ar y safleoedd hyn, rhaid gwrthod y cais am drwydded neu ganiatâd, oni bai bod ffyrdd o osgoi neu liniaru ar unrhyw effaith bosibl.

Mae angen trwydded amgylcheddol o dan Reoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2016 os oes gan fferm fwy na 40,000 o leoedd ar gyfer dofednod, mwy na 2,000 o leoedd ar gyfer moch cynhyrchu (dros 30kg) neu dros 750 o leoedd ar gyfer hychod.

Mae datblygiadau amaethyddol sy'n rhyddhau amonia'n cynnwys y canlynol:

- Ffermio dofednod: gan gynnwys cyw ieir, tyrcïod, ieir gini, hwyaid, gwyddau, soffieir, colomennod, fasantod a phetris sy'n cael eu magu neu eu cadw'n gaeth at ddibenion bridio, cynhyrchu cig neu wyau i'w bwyta, neu er mwyn ailstocio'r cyflenwad o adar hela.
- Ffermio moch: pob math.
- Ffermio gwartheg godro: pob math.
- Ffermio cig eidion: pob math.
- Treulio anaerobig a'r gweithgareddau cysylltiedig: deunydd bwydo a gweddillion treulio anaerobig.
- Storfeydd slyri: pob math.
- Defnyddio wrea i leihau nitrogen ocsid.
- Gwasgaru ar dir: os yw'n ofynnol i fferm gynnal Aseiad Rheoliadau Cynefinoedd, Aseiad Effaith Amgylcheddol, neu os yw'n agos at safle sensitif, yno rhaid cynnwys gwasgaru ar dir yn yr aseidiadau o'r effeithiau.

Pan fydd slyri neu dail yn cael eu gwasgaru ar dir heb unrhyw fanteision y gellir eu dangos i'r pridd neu dwf cnydau, neu os ydynt yn fwy nag anghenion maethynnau'r cnwd, maent yn cael eu hystyried yn wastraff. Hefyd mae tail a slyri a ddefnyddir mewn proses drin, neu sy'n cael eu storio cyn proses drin, er enghraifft compostio neu dreulio anaerobig, yn cael eu hystyried yn wastraff. Mae'r gweithrediadau hyn yn ddarostyngedig i Reoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru y Lloegr) 2016 ac mae angen trwydded amgylcheddol neu esemptiad arnynt. Os yw unrhyw niwed yn cael ei beri i'r amgylchedd neu iechyd pobl ar unrhyw adeg drwy gasglu, storio neu ddefnyddio tail neu slyri, maent yn cael eu hystyried yn wastraff.

O dan Reoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2016, mae achosi neu ganiatáu i sylwedd gwenwynig, darniweidiol neu sylwedd sy'n llygru, neu wastraff solet ollwng i ddyfroedd a reolir, gan gynnwys dŵr daear a dŵr wyneb yn drosedd, oni bai bod y gweithriad wedi'i ganiatáu gan Cyfoeth Naturiol Cymru.

Mae Rhan 2 o'r Cod Ymarfer Amaethyddol Da (CoGAP) yn God Statudol o dan Adran 97 o Ddeddf Adnoddau Dŵr 1991. Er nad oes rhaid i fferm ddilyn y cyngor a roddir yn Rhan 2, mae'n bosibl y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn ystyried a yw wedi gwneud hyn wrth benderfynu ar gamau gorfodi yn dilyn unrhyw achos o lygru dŵr. Er nad yw hyn yn berthnasol i unrhyw gyngor a roddir dim ond i leihau'r risg o lygredd aer, mae llawer o'r cyngor sy'n gysylltiedig â lleihau llygredd dŵr hefyd yn fanteisiol wrth leihau allyriadau amonia. Yn 2019, cafodd y Cod Ymarfer Amaethyddol Da ei ategu gan ganllawiau ar leihau gollyngiadau amonia o amaethyddiaeth yng Nghymru. Mae canllawiau 2019 yn adlewyrchu fframwaith Cod UNECE ar Ymarfer Amaethyddol Da ar gyfer lleihau allyriadau amonia.

Rhaglen Genedlaethol Rheoli Llygredd Aer

Ym mis Chwefror 2023, cafodd Rhaglen Genedlaethol Rheoli Llygredd Aer (NAPCP) ei chyhoeddi yn unol â gofynion Rheoliadau Terfynau Uchaf Allyriadau Cenedlaethol 2018. Mae'r NAPCP yn amlinellu mesurau a dadansoddiadau ynghylch sut y gellir bodloni'r ymrwymïadau a sefydlwyd gan y Rheoliadau, gan gynnwys ar gyfer amonia, ledled y DU.

Mae'r NAPCP yn amlinellu'r opsiynau polisi a ddewiswyd i'w hystyried ymhellach i gydymffurfio â'r ymrwymadau i leihau allyriadau yng Nghymru, mewn perthynas ag amaethyddiaeth:

- Defnyddio gwrrtaith / tail allyriadau isel ar dir cnwd a glaswelltir
- Rheoli da byw yn well a gosodiadau magu gwell
- Systemau gwell ar gyfer rheoli tail / gwastraff anifeiliaid

Mae Llywodraeth Cymru yn mynd ati'n weithredol i ystyried a oes angen mesurau ychwanegol i sicrhau gostyngiadau pellach mewn allyriadau amonia, gan gynnwys y niferoedd sy'n defnyddio mesurau perthnasol y Cynllun Ffermio Cynaliadwy a Rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol.

Trosglwyddo Gwybodaeth

Ym mis Ebrill 2021, lansiodd offeryn ar-lein i helpu ffermwyr i leihau allyriadau amonia. Mae'r offeryn yn cynnwys canllawiau'r CoGAP ar leihau allyriadau amonia i gyflwyno camau ymarferol y gall ffermwyr eu cymryd i leihau allyriadau.

Cynlluniau Gwledig

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithredu amrediad o gynlluniau gwledig sy'n galluogi ffermydd i gynnal gweithgareddau sydd â'r potensial i leihau allyriadau amonia, gan gynnwys grantiau ar gyfer gorchuddio iardiau, creu coetir ac arallgyfeirio amaethyddol.

Y Cynllun Ffermio Cynaliadwy

Ar hyn o bryd mae Llywodraeth Cymru yn datblygu cymorth ar gyfer amaethyddiaeth yn y dyfodol yn dilyn ein hymadawiad â'r Undeb Ewropeaidd, yn lle'r Polisi Amaethyddol Cyffredin. Roedd yr Ymgynghoriad Ffermio Cynaliadwy a'n Tir a'r Papur Gwyn Amaethyddiaeth (Cymru) yn amlinellu'r ffordd mai Rheoli Tir yn Gynaliadwy fydd yr egwyddor gyffredinol ar gyfer polisi a chymorth amaethyddol yn y dyfodol. Bydd y Cynllun Ffermio Cynaliadwy arfaethedig yn disodli Cynllun y Taliad Sylfaenol presennol.

Y brif newid yw y bydd lefel y taliad wedi'i chysylltu â'r camau y mae ffermwyr yn eu cymryd i sicrhau canlyniadau Rheoli Tir yn Gynaliadwy, gydag "aer glân" yn un ohonynt".

Bydd y Cynllun Ffermio Cynaliadwy yn gwneud hyn drwy:

- Rhoi cyngor cyfredol i ffermwyr ynghylch sut i leihau allyriadau amonia drwy'r Rhaglen Rhannu Gwybodaeth ac Arloesi (Cyswllt Ffermio).
- Gwobrwyo ffermwyr am arferion ffermio sy'n lleihau allyriadau amonia.
- Cefnogi dulliau cydweithredol i ffermwyr gymryd camau i leihau amonia, wedi'u targedu er mwyn rhoi'r manteision gorau posibl i ecosystemau.

Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod targed i blannu 43,000 hectar o goetir newydd erbyn 2030, a 180,000 hectar erbyn 2050 i fodloni'r "llwybr cytbwys" a amlinellir gan Gomisiwn y DU ar Newid Hinsawdd. Mae gwaith wedi dechrau ar ddatblygu Coedwig Genedlaethol i Gymru. Bydd y Goedwig Genedlaethol yn creu ardaloedd o goetiroedd newydd ac yn helpu i adfer a chynnal rhai o goetiroedd hynafol unigryw Cymru. Ymhen amser, bydd yn creu rhwydwaith cysylltiedig drwy Gymru, gan ddod â buddiannau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol. Y llynedd arweiniodd y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd archwiliad manwl i weld sut rydym yn gallu gael gwared ar y rhwystrau i blannu coed yng Nghymru. Nododd yr archwiliad hwn gyfres o gamau, gan gynnwys ffyrdd o gefnogi unigolion a chymunedau i

blannu coed, cynllun ariannu newydd ar gyfer creu coetiroedd a strategaeth ddiwydiannol i gydgyssylltu'r gadwyn cyflenwi pren a'r sectorau adeiladu.

Bydd ffermwyr yn chwarae rôl fawr wrth helpu i gyflawni'r targedau ar gyfer plannu coed, a hynny mewn ffordd sy'n cyflawni yn erbyn nifer o ganlyniadau o ran rheoli tir yn gynaliadwy – fel aer glân ac ecosystemau cydnerth. Dangoswyd bod plannu coed mewn modd strategol ar bwys ffynonellau amonia fel lagwnau slyri neu adeiladau stoc da byw, neu sefydlu clustogfeydd rhwng coetiroedd hynafol a ffynonellau amonia, yn atal neu'n leihau lledaeniad amonia. Bydd yr opsiynau hyn yn cael eu cefnogi drwy'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy. Mae'r Map Cyfleoedd Coetir, offeryn GIS sy'n nodi lle y byddai creu coetir newydd yn creu'r manteision mwyaf posibl i'r ecosystem, wedi cael ei ddiweddarau ac mae bellach yn cynnwys haen ddata'n dangos ardaloedd lle y byddai plannu coetir yn atal lledaeniad amonia, rhywbeth y dangoswyd eu bod yn cael effaith niweidiol ar gynefinoedd. Bydd cynigion ar gyfer plannu coetir mewn ardaloedd lle mae allyriadau amonia'n uwch yn derbyn sgôr uwch, a bydd hyn yn eu gwneud yn fwy tebygol o dderbyn grant ar gyfer plannu coed.